

kivétel arra az esetre vonatkozik, hogy az első utóörökös a hagyatékot még meg nem szerezte. Ez a kivétel tehát figyelembe nem jöhet. Viszont a második kivételt illetőleg már a priori feltételezi a kérdéses felfogás, hogy azt a törvény érinteni nem kívánta. Ilyképen nem volna képzelhető eset, a melyre hivatkozott törvényszakasz vonatkozik, s az a) alatt említett felfogást el kell ejtenünk.

Ad b). Kétségek nélkül helytelen az a felfogás is, hogy a hivatkozott törvényszakasz in radice kívánta volna megreformálni a többes utóörökösnevezés kérdését. Azt már csakugyan nem tehetjük fel, hogy erre a feladatra a kérdéses 4. bekezdés csak amugy mellesleg, en passant, vállalkozott volna, s ilyen módon teljesen szakított volna az eddigi jogfejlődéssel.

Ad c). Nyilvánvaló eszerint, hogy a harmadik felfogást kell acceptálnunk. Az 1894 : XVI. t.-czikk 79. §-ának 4. bekezdése, nézetem szerint, *állást foglal* felsőbirósági határozataink fent leirt vitájában s *csakis* ebben. A vonatkozó kételyeket az által metszi el, hogy világosan magáévá teszi a győri kir. ítélőtábla fenti határozatának álláspontját. A törvényhozó tehát ez alkalommal törvény erejével szentesítette a judikatura ellentétes irányzatainak *egyikét*, s így ez az 1894 : XVI. t.-cz. értelmében *ex lege* kötelező a bíróságokra nézve. Az a szabály tehát, hogy az örökagyót saját kortársaira nézve többszörös utóörös nevezési jog illeti : most már *törvényes* szabály, a melytől semmiféle eltérés nem engedhető.

Meglepő, hogy joggyakorlatunk ezt az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte után figyelembe nem vette, hogy a jelzett kérdés gyakorlatilag tisztázva még mai nap sincsen. Sőt, mondhatni, judikaturánk jobban hajlik a törvénynyel ellenkező felfogás felé s inkább kivételes jellegűek az olyan határozatok, a melyek a kortársakra vonatkozólag a többes utóörökösnevezés jogát megadják.

Dr. Darvai Dénes.

TÖRVÉNYELŐKÉSZÍTÉS.

× A fiatalokoruk bíróságáról.

A fiatalokoruk bíróságáról s a fiatalokoruk bűnügyeiben követendő eljárásról szóló, közkézen levő tervezetet az igazságügyminiszter többféle változtatással terjesztette, mint törvényjavaslatot a képviselőház elé. A lényegesebb változtatások ezek : a) a beosztás átnézhetőbb a javaslatban, mint a tervezetben, habár e részben némi kétséget támaszt a harmadik fejezet beosztása, mely szerint az előzetes eljárást az eljárás befejezése követi, holott annak, a minek kezdete és befejezése van, közepének is kell lenni; b) fiatalokoruk bíróságát a javaslat szerint csak a törvényszéknél kell ala-

kitani, ellenben az egyes járásbiróságoknál csak szükség esetén állíthat fel az igazságügyminiszter ilyen bíróságot, míg a tervezet szerint a törvényszék székhelyén kívül levő minden járásbiróságnál lett volna fiatalkoruak bírója is; c) a javaslat szerint a fiatalkoruak bírósága tárgyalás esetén, ha a védelem czélszerűnek mutatkozik, közzvédőt nevez ki a jelentkező ügyvédek, ügyvédhelyettesek, ügyvédjelöltek sorából; d) a fiatalkoruak bírósága, eltérőleg a tervezettől, nem csupán a rendőri büntetőbíróság hatásköréhez tartozó kihágások eseteiben, hanem minden más esetben is alkalmazhatja a pénzbüntetést, ha a fiatalkoru 15-ik évét túlhaladta és vagyona vagy keresete van; e) a fiatalkoruak rendes bíróságának hatásköre a javaslat szerint annyiban változott meg, hogy míg a tervezet szerint a fiatalkoruak egyesbírája a rendes bírósághoz lett volna köteles áttenni az ügyet, ha egy évet túlhaladó fogházbüntetés kiszabását látta indokoltnak: a javaslat e czélszerűtlen rendelkezés mellőzésével feltétlenül a rendes bíróság hatáskörét állapítja meg, ha a fiatalkoru oly büncselekménnyel van terhelve, a melyre a törvény halál- vagy fegházbüntetést állapít meg és a cselekmény elkövetésekor életének 15. évét már betöltötte. Az utóbbi, valamint a pénzbüntetésre vonatkozó változtatás a *Jogállam* ez évi első füzetében megjelent bírálat folyamányául tekinthető. Sajnosan látjuk azonban, hogy a javaslat még mindig fenntartott sok olyan rendelkezést, a melyet a több irányból elhangzott bírálat méltán kifogásolt. Ilyen első sorban az, hogy a fiatalkoruak bíróságának hatáskörét kiterjeszti az olyan fiatalkoruakra is, a kik büntetendő cselekményt nem követtek el, hanem erkölcstelen és züllött életmódjuk folytán rászorulnak arra, hogy megmentésük céljából óvó- és nevelőintézkedések tétessenek. A Jogászegyletben folyó vita során ennek helytelenségét már több tekintélyes szakférfiu kifejtette. Ezek közül csak dr. *Baumgarten* Izidor curiai tanácselnök, *Vaikó* Pál és *Szűcs* Miklós curiai bírák és *Melly* Béla budapesti árvaszéki elnök neveit említem. A képviselőház igazságügyi bizottságának előadója, dr. *Kenedi* Géza bő anyagot meríthet ezek felszólalásaiból arra, hogy a kérdéses rendelkezéseket, a melyek a javaslat VI. fejezetében foglaltak, teljesen mellözze s ez által az új intézmény életképességét biztosítsa. Ezenkívül felhívjuk figyelmét a javaslat szövegezésének pongyolóságára, a mi félreértésekre és zavaros törvénymagyarázatra vezethet. Itt van pl. a tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó 27. §., mely szerint:

«A fiatalkoruak bírósága a fiatalkoru bűnygyében a nyilvánosságot belátása szerint kizárhatja».

Hát nem önként értetődik-e, hogy a fiatalkoruak bírósága «a fiatalkoru bűnygyében» jár el? Mire való ezt megismételni?

A 27. §. ezután úgy folytatja:

«A nyilvánosság kizárása nélkül tartott tárgyaláson is mint hallgatók csak hatóságoknak, a gyermekvédő és patronázs egyesületeknek tagjai, ügyvédek, ügyvédhelyettesek, ügyvédjelöltek és joggyakornokok lehetnek

jelen; a bíró azonban a jelenléteit a tárgyalás iránt jogosan érdeklődő más felnőtt egyéneknek is megengedheti».

Mit jelent ez? Ha «a nyilvánosság kizárása nélkül» tartott, tehát magyarul mondva nyilvános tárgyaláson is csak a most felsorolt egyének jelenhetnek meg: akkor ez a tárgyalás nem nyilvános a Bp. értelmében. A 27. §. tehát helyes értelme szerint és egyszerű fogalmazásban így hangzanék:

«A fiatalok bünygyében tartott tárgyalás nem nyilvános. Ily tárgyaláson csak a hatóságok stb. tagjai, s az ügyvédek stb. lehetnek jelen; a bíró azonban más felnőtt érdeklődőknek is megengedheti a jelenléteit».

Sok hasonló pongyolaságot találunk még a javaslatban, a melyek egyszerűsítése és szabatosabb fogalmazása az igazságügyi bizottság előadójára vár. Egyébként reméljük, hogy a szaklapok is hozzászólnak még e törvényjavaslatához, mielőtt azt a képviselőház tárgyalná. i.

Az egyoldalú ügylet.

1. Jelentősége.

1. A divó ügyleti tan nem veszi észre, hogy önellentmondó alapon épült. Ennél nem azokra a rejtett alapkövekre gondolok, melyeket a jogászat és a bölcsélet közös talajába raktak. Tételes jogi szabályaink elveit kutatván, tudatosan távol szeretnék maradni a szabad akarat és az ehhez hasonló bölcséleti kérdésektől, melyekkel pedig a magánjog nézőpontjából is előbb-utóbb foglalkoznunk kell.* Csak arra a szembeszökő ellentétre mutatok, melylyel a modern jogrendszerek — szabadjon ehhez számítanom saját jogunkat is — az egyoldalú és a kétoldalú ügyletek ható erejét egymástól elválasztják.**

Ez elválasztás legismertebb területe a kötelmi jog. Itt ismét a magánjogi tervezet sok belső egyenetlenségét takaró 915. szakasza az, mely azt legtudatosabban és legrövidebben fejezte ki. Kötelem — ugymond e szakasz. — általában szerződésből és tiltott cselekményből, egyéb tényállásból pedig csak a törvény által meghatározott esetekben ered. Az egyoldalú jogügylet tehát «egyéb tényállás», melyet kötelmi jogi ténynyé csak annak kifejezett törvénybeli, vagy általánosabban forrásbeli elismerése tesz.

Ha ezt a gyakorlati szempontok követelnék, úgy a tétel ellen tisztán elméleti aggályok harcolnak, melyek tapasztalat szerint bizonyos idő

* Érdekesen fejtegeti az ezzel összefüggő személyi kérdéseket dr. Friedmann Ernő: «Kell-e és lehet a magánjogban egy a korlátozott beszámíthatóságnak megfelelő fogalmat alkotni?» (Jogt. Közl. 1911. évi 47—48. sz.). V. ö. Ügyletek a Tervezetben cz. munkám 5. l. mondottakat is.

** V. ö. Ügyletek a Tervezetben cz. munkám 33—38. l.